

HUOM! Tämä on alkuperäisen artikkelin rinnakkaistallenne. Rinnakkaistallenne saattaa erota alkuperäisestä sivutuksestaan ja painoasultaan.

PLEASE NOTE! This is an electronic self-archived version of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Please cite the original version:

Lagstedt, A. & Lindstedt, J. P. (2021) Tuoteomistaja, paina jarrua!. Tivi 7.5.2021, 64.

© 2021 AlmaTalent Oy. All rights reserved.

Tuoteomistaja, paina jarrua!

Törmäämme usein ohjelmistoihin, joissa on enemmän kuin tarpeeksi toiminnallisuuksia. Esimerkiksi jotkut tekstinkäsittelyohjelmat ovat vuosien varrella keränneet paljon ominaisuuksia, joita normaalikäyttäjä ei osaa edes kaivata.

Standish Groupin raportin mukaan sovelluksen ominaisuuksien kasvu ei lisää tyytyväisyyttä, vaan päinvastoin. Vaikka mieleen tulee vanha kunnan Zork tai muut luolastojen sokkotutkimuspelit, tutkimusretki ohjelmiston syövereihin ei ole sitä kaivattua työelämän pelillistämistä.

Tilanne on astetta vakavampi, kun puhutaan toiminnan digitalisoinnista ja kehitetään uudenlaisia prosesseja ja niitä tukevia tietojärjestelmiä. Tämähän voi tehdä joko soveltamalla, räätälöimällä tai konfiguroimalla valmisohjelmistoa tai kehittämällä oman tietojärjestelmän.

Kummassakin tapauksessa organisaatiosta on löydyttävä osaava tuoteomistaja, joka pitää tietojärjestelmän kehittämistyön linjassa liiketoiminnan kehittämisen kanssa.

Kehitimme Haaga-Heliassa vuosina 2016–2019 Konto-tietojärjestelmän tukemaan opinnäytetyö-prosessiamme. Tuoteomistajuuden ollessa käsissämme pystyimme huolehtimaan, että ohjelmistoon kehitettiin vain tärkeät ominaisuudet. Tavoitteena oli Pareto-periaatteen mukaisesti järjestelmä, joka kattaa 80 prosenttia käyttötapauksista.

Prosessien kehittämisestä vastaavien kanssa neuvoteltiin keskeisimmistä toiminallisuuksista ja järjestelmän kehittäjien kanssa toteutustavasta. Toiveiden tynnyristä karsittiin vaatimuksia välillä kaksin jaloin jarrua painaen. Siitä huolimatta (tai juuri siksi) järjestelmästä tuli niin hyvä, että kehittämisessä yhteistyössä ollut järjestelmätoimittaja Eduix halusi ostaa sen omaksi myyntituotteekseen nimellä Wihi.

Tästä oli meille se hyöty, että tuotteelle tuli jatkuvuutta ja ylläpito saatiin asiantunteviin käsiin, vaikka tuoteomistajuus samalla menetettiin.

Tuotteelle tuli uusia käyttäjiä, uudenlaisia toiveita ja käyttötarpeita. Lisättiin ominaisuuksia, joita olimme harkinneet mutta karsineet tarpeettomina. Onneksi uudet ominaisuudet ovat pääsääntöisesti konfiguroitavissa, ja voimme yhä itse päättää, tuottavatko ne lisäarvoa ja otammeko ne käyttöön.

Näin ei kaikkien ohjelmistojen kanssa ole, ja siinä piilee riski. Kehittämistä jatketaan, vaikka asiakkaan näkökulmasta tuote on valmis. Ollaan tilanteessa, jossa se, mikä on tärkeää yhdelle, voi olla ärsyttävää tai jopa haitallista toiselle.

Nyt päästäänkin asian ytimeen: miten uusi tietojärjestelmän ominaisuus voi olla haitallinen?

Uudet ominaisuudet eivät ole ”pikku juttu sovelluksessa”. Prosesseja tukevissa järjestelmissä tietojärjestelmä on aina oleellinen osa liiketoimintaprosessia. ”Pikku jutut sovelluksessa” tarkoittavat mahdollisia prosessimuutoksia ja riskiä prosessien hajoamisesta ad hoc -toiminnaksi, jossa jokainen voi tehdä asioita uusilla ja jännillä tavoilla, mutta harmonisoitu tapa häviää. Samalla katoaa kerätyn datan merkitys, ja toiminnanohjaus alkaa noudattaa gigo-periaatetta.

Niin kauan kuin kehittäminen on omassa käsissä, tilanne on hallittavissa. Kehittämisvastuun siirtyessä muille – esimerkiksi kun hankitaan valmisohjelmisto tai kehitetty järjestelmä

kaupallistetaan ja se siirtyy järjestelmäkehittäjien vastuulle – on tärkeää varmistaa, että tietojärjestelmä ei ”pääse yllättämään” käyttäjiään. Uudet ominaisuudet pitää arvioida huolella ja päättää, otetaanko ne käyttöön vai konfiguroidaanko pois. Tämä edellyttää, että järjestelmien uudet ominaisuudet ovat konfiguroitavissa käyttöön tai piiloon, mikä on huomioitava järjestelmän hankintavaiheessa.

On keskeistä, että organisaatiossa joku pitää huolta tietojärjestelmän ja prosessin yhteensopivuudesta ja eheydestä. Organisaation oman tuoteomistajuuden pitää säilyä myös digitalisointiprojektin jälkeen. Tuoteomistajan on tärkeää osata painaa jarrua myös ylläpitovaiheessa!

Altti Lagstedt (FT, DI)

Juha P. Lindstedt (KT, KM, FM)

Kirjoittajat toimivat yliopettajina Haaga-Helia ammattikorkeakoulussa